

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ оқу-әдістемелік кешені

2024-2025 оқу жылының күзгі семестрі

6B04205 Құқықтану, күндізгі, 4 Курс (Күзгі)

6B04205 Құқықтану, күндізгі, 3 Курс (Күзгі)

6B04205 Құқықтану, күндізгі, 3 Курс (Күзгі)

6B12301 Құқық қорғау қызметі, күндізгі, 4 Курс (Күзгі)

6B12301 Құқық қорғау қызметі, күндізгі, 3 Курс (Күзгі)

6B12301 Құқық қорғау қызметі, күндізгі, 3 Курс (Күзгі)

Пән: 37759 Криминалистика бойынша практикум

Семинар сабақтарын жүргізудің нұсқаулығы

6B12301 – Құқық қорғау қызметі, 6B04205 – Құқықтану білім беру бағдарламасы бойынша оқып жатқан студенттердің оқу нысанының бір түрі болып семинарлық сабақтар болып танылады. Семинарлық сабақтар оқу үдерісінің қажетті элементі болып табылады.

Семинарлық сабақтардың мақсаты – Криминалистика сабағынан алынған білімдерді нақты тергеу ситуациясына қатысты қолдануға үйрету. Берілген фабула бойынша студенттер сотқа дейінгі тергеу кезеңінен айыптау қорытындысына дейін өзгеріп отыратын тергеу ситуациясын дұрыс бағалауға үйрету. Қылмыстық іс бойынша болжауларды жылжытуды, тергеуді жоспарлауды, тергеу әрекеттерін жүргізуде тактикалық тәсілдерді тиімді пайдалануға үйретуге бағытталған. Сабақ барысында жүргізілген тергеу әрекеттерінің нәтижелерін, қылмыстық іс материалдарын толық, процессуалды жағынан дұрыс бекітуді үйрету қамтылады. Криминалистикадан тәжірибелік сабақ пәнін оқып-үйрену қылмыстың салдары бойынша қылмыскердің жеке басы мен әрекет ету сипатын анықтауға, криминалистикалық ақпараттарды дұрыс пайдалана білуге, сондай-ақ, криминалистік әдіс-тәсілдерді білуге қылмыстың ізін суытпай ашып, оны дұрыс тіркеп, жекелеген заттай дәлелдемелерді тиімді түрде зерттеуге бағытталған. Қылмыстың жекелеген түрлерін тергеу жөніндегі тактикалық әдістер мен әдістемелік ұсыныстарды игеру қылмыстың дер кезінде ашылып, тергеу сапасын арттыруға мүмкіндік жасайды.

Семинар сабағы - алған білімді тереңдету, ұлғайту, кәсіби маңызды білім мен машықты қалыптастыру. Семинарлық сабақтар студенттерге заңи терминологияны меңгеруге, сөйлеу мәдениетін және кәсіби ойлау қабілетін дамытуға көмектесіп, оралымды екі жақты байланыстың құралы болып табылады.

Студенттер семинарлық сабақтарда нақты жағдайларға құқықтық нормаларды қолдану, нормативтік құжаттарды түсіндіру, көптеген құқықтық актілердің ішінен тиісті нормаларды таңдап алу машығына, өзінің даралығын, ойлау дербестігін, өз пікірін аяғына дейін ұстану қабілетіне ие болады.

Семинарлық сабақтардың құрылымы келесі элементтерді қамтиды:

А.ұйымдастырушылық кезең (оқытушы студенттермен сәлемдесіп, журналда сабаққа келмеген студенттерді белгілейді,

Ә.студенттердің сабаққа дайындығын анықтап, сабақтың тақырыбы мен жоспарын жариялайды);

Б.материал бойынша студенттердің сұраққа жауабын тыңдайды;

В.негізгі бөлім (теориялық сұрақтарды талдау және есептерді шығару);

Г.сабақты қорытындылау (оқытушы бүкіл топтың жұмысын бағалап, бағаларды жариялап, түсіндіреді, нақты студенттердің жауаптарындағы жетістіктер мен жіберілген кемшіліктерді көрсетіп, келесі сабаққа тапсырма береді).

Семинарлық сабақтардың негізгі бөлімі теориялық сұрақтарды есептерді шешумен оралымды үйлестіруге арналуы керек, уақыттың елеулі бөлігі есептерді шешуге жіберіліп, 50 минуттық сабақ барысында теориялық сұрақтарды талдауға 10-15 минут уақыттың жұмсалуды ұсынылады. Теориялық сұрақтарды талдау әртүрлі: студенттердің баяндамалары, есептерді шешу, теориялық семинар жүргізілуі мүмкін.

Оқытушы студенттерге баяндаманың қандай талаптарға сәйкес келуі қажет екендігін түсіндіруі қажет. Баяндаманың тақырыбын белгілеген соң, жұмыста пайдаланылған авторларды атап, баяндаманың жоспарын және баяндама бойынша тиісті сұрақтарды қайнар

көздерге сілтеме, авторлардың пікірін келтіре отырып, мүмкіндігінше өз пікірін білдіре отырып жан-жақты түрде баяндау қажет.

Есептерді шешу, қойылған сұрақтарға толық жауап беру, процессуалдық құжаттарды дұрыс толтыра алу түрінде жазбаша нысанда болуы қажет. Есепте берілген әрбір оқиға, жағдай олармен байланысты сұрақтарды заңи бағалауды талап етеді. Әр сұраққа заң нормаларына сілтеме жасай отырып, нақты жауап берілуі керек. Студент тиісті норманы қалай қолданғанын, сәйкес жағдайларда ҚР ҚК, ҚПК нормаларына, ғылыми түсіндірулерге сілтеме жасай отырып көрсетуі қажет. Осы әдіснаманы меңгерген студент кәсіби міндеттерді тиімді шешуге байланысты Семинарлық машыққа ие болады.

Оқытушының жетекшілік рөлі оқу жұмысын тиянақты жоспарлаудан, маңызды сұрақтарды семинарда талдауға бөліп шығарудан, дербес дайындалу үшін әдебиеттерді таңдаудан, талқылау үдерісіне басшылық жасаудан көрінеді.

Тақырыптардың ерекшеліктеріне байланысты семинарды келесі нысандарда өткізуге болады.

1.Семинар-сұхбат семинар жоспарындағы барлық сұрақтар бойынша бүкіл студенттердің сабаққа дайындалуын білдіріп, тақырыпты белсенді талқылауға студенттердің елеулі бөлігінің тартылуын білдіреді. Оқытушының қысқаша баяндамасынан кейін, жоспардағы нақты сұрақтар бойынша бірнеше студенттердің жан-жақты мәлімдемелері тыңдалып, басқа студенттердің жауаптарымен толықтырылады, соңынан оқытушы қорытындылайды.

2.Семинар-дискуссия, немесе пікірталас қандай да болмасын проблеманы ұжымдық талқылау және шешу үшін семинарға қатысушылардың диалогтық сөйлесу мүмкіндігін білдіреді. Дискуссияға қатысушылар өз ойларын нақты құруға, өз пікірлерін ұстап тұруға, сын пікірлерге дәлелді түрде қарсы тұруға үйренеді.

3.Семинардың аралас нысаны, ситуациялық жағдайларды, фабуланы талдау-талқылау, қатысушылардың еркін сөйлеуі, жоспарланған дискуссиялар түрінде өтеді.

Бұл семинарлардың нысаны қарастырылатын тақырыптардың ерекшелігіне байланысты қолданылады. Әр тақырыптың талданып талқыланғаннан кейін **силлабуста көрсетілген баллдар шеңберінде тиісті бағалануға жатады.**

Семинар сабақтарының мазмұны

1 - семинар сабақ. Криминалистиканың теориялық негіздері.

Негізгі сұрақтар:

1. Криминалистиканың пәні, жүйесі, әдістері. Криминалистиканың басқа ғылыми пәндермен байланысы.

2. Криминалистиканың тарихы және қазіргі жағдайы .

3. Криминалистикада қолданылатын әдістердің классификациясы

4. Криминалистикалық идентификацияның түсінігі, ғылыми негіздері.

5. Криминалистикалық идентификацияның түрлері, формалары, субъектілері, объектілері. Идентификациялық белгілердің классификациясы.

6. Криминалистикалық диагностиканың түсінігі, жіктелуі, объектілері.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>

2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж.// <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>

3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.

4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>

5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.
2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.
4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.
5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.
6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.
7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.
8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.
9. Шобабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

2 - семинар сабақ. Криминалистикалық техниканың жалпы ережелері.

Негізгі сұрақтар:

1. Криминалистикалық техниканың жалпы ережелері, мазмұны, жүйесі.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж.// <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

- 10.Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.
- 11.Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
- 12.Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.
- 13.Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.
- 14.Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.
- 15.Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.

16.Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.

17.Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.

18.Шопабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

3 - семинар сабақ. Криминалистикалық фотосурет.

Негізгі сұрақтар:

1. Криминалистикалық фотосуреттің түсінігі, маңызы.
2. Сот фотографиясының жалпы негіздерімен таныстыру.
3. Криминалистикалық фотосуреттің түрлері және әдістері.
4. Криминалистикалық бейнежазбаның түсінігі, қолдану ерекшеліктері.
5. Қылмыстық оқиға болды деген жерді сызықты панорама тәсілін қолданып фотосуретке түсіру.
6. Түсіру түрлері. Оларды орындаудың тәсілдері мен амалдары.
7. Белгілі бір орынды түсірудің әртүрлі түрлерін орындау.
8. Аудиторияда түсіру (репродукциялық, тану үшін көрсету, мәйітті түсіру және т.б.)

Тапсырма: Сот фотографиясының әдістерін пайдаланып оқиға болған жерді панорамалық, масштабты әдістер арқылы бағдарлы, шолып, түйінді және детальды фото суретке түсіру. Тұлғаны сигналетикалық әдіспен түсіру. Фотосуреттерді басып шығару.

Тапсырманың сипаттамасы: Криминалистік полигонда алдын ала ойластырылған фабула бойынша оқиға болған жерді қарау тергеу әрекетінің барысын фотоаппарат пен бейне жазбаға бекітіп алу. Суретке түсіру кезінде криминалистік фотосуреттің барлық жалпы және жеке әдістері қолданулары қажет. Студентке криминалист-маман ролінде кәсіби дағдыны жүзеге асыру міндеті жүктелген. Дайын фотосуреттерді оқиға болған жерді қарау хаттамасына қосымша ретінде альбомға бекіту.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ғ. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.

2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.

3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.

4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.

5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.

6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное

пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.

7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.

8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.

9. Шопабаяев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

4 - семинар сабақ. Трасология.

Сұрақтар:

1. Адамның трасологиялық іздері, олардың түрлері. Аяқтың және аяқ киімнің ізі.
2. Дактилоскопия.
3. Бұзу құралдарының іздері.
4. Көлік құралдарының іздері.

Тапсырма: Қол саусағының, аяқ киім іздерін оқиға болған жерде табу, анықтау, бекітудің әдістерін қолданып альбомға оқиға болған жерді қарау хаттамасының үзіндісі ретінде толтыру. Лабораториялық жағдайларда әртүрлі тегіс, құрғақ объектілерде қалдырылған қол саусағының папиллярлы іздерін дактилоскопиялық ұнтақ пен техникалық құралдардың көмегімен анықтап, тауып, дактилоскопиялық пленкаларға түсіріп алу. Топырақ немесе құм жерде қалдырылған аяқ киімнің ізін гипс ерітіндісінің көмегімен алу. Аяқ із жолының өлшемдерін алып схемасын сызып көрсету. Алынған пленкалар мен мәліметтерді оқиға болған жерді қарау хаттамасының үзіндісі ретінде сипаттау.

Тапсырманың сипаттамасы: Студенттерге көзге көрінбейтін және әзер көрінетін саусақтың ізін физикалық әдіспен айқындап бекіту тәсілін үйрету.

Қол іздерімен жұмыс жасау. Қол іздерін әртүрлі әдістермен анықтау және бекіту. Анықтаушы реактивтерді, бояушы ұнтақтарды және қоспаларды дактилоскопиялық із көшіруші пленкаларды қолдану. Шыныға түскен саусақ іздерін арнаулы ұнтақ арқылы айқындап; оны дактилоскопиялық пленкаға түсіру.

Аяқ іздерінің жолын және жеке іздерді қарау және бекіту. Көлемді болып түскен аяқтың ізінің қалыпын жасау.

Көлік құралдарының іздерін қарау. Көлік құралдарына топтық тиістілігін сипаттайтын және оның қозғалыс бағытын куәландыратын белгілерді анықтау.

Көлік құралының ізін ерекшеліктеріне қарай отырып, ол қай маркалы екендігін, моделін анықтау. Бұл із бойынша схемалық суретін салып, ерекшеліктерін көрсету.

Бұзу іздерін қарау және бекіту. Бұзу құралдарын қарау және сипаттау.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.

2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.
4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.
5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.
6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.
7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.
8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.
9. Шопабаяев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

5 - семинар сабақ. Криминалистикалық баллистика, суық қарутану мен жарылыстану.

Негізгі сұрақтар:

1. Криминалистикалық баллистиканың түсінігі.
2. Ату құралдарын жіктеу. Ату құралдарының бөлшектері мен механизмдерінің өзара әрекеті.
3. Оқтың түрлері және оның құрылысы
4. Атудың негізгі және қосымша іздері
5. Атыс қаруын, оқтарды, ату іздерін қарау және оларды сипаттау.
2. Суық қарутану.
3. Жарылыстану.

Тапсырма: Ату құралы – сот баллистикасының зерттеу объектісі ретінде оқиға болған жерде объектілерді табу, бекіту және алу. Атыс қару-жарағының, оқ-дәрілердің сипаттамасын, патронның құрама бөлігі: гильза, капсуль, порох, тығын, оқ, бытыра және картечтың сипаттамасын, ату іздерінің сипаттамасын альбомға оқиға болған жердің жерді қарау хаттамасының үзіндісі ретінде толтыру.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процесстік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.
2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник

для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.

4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.

5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.

6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.

7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.

8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.

9. Шобабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

6 - семинар сабақ. Құжаттарды криминалистикалық әдістермен зерттеу. Кәсіби дағдыларды маман ретінде жүзеге асыру.

Негізгі сұрақтар:

1. Қолжазуды зерттеудің ғылыми негізділігі.

2. Криминалистік қолжазбаның объектілері, мәселелері.

3. Қолжазудың жалпы және жеке белгілері.

4. Қолжазу үлгілерінің түрлері.

5. Құжатты техникo-криминалистикалық зерттеу.

6. Құжаттың айғақ зат ретінде тергеудегі маңызы.

7. Құжаттарды қолдан жасаудың түрлері мен әдістері және олардың белгілері.

8. Құжаттарды қарау.

Тапсырма: Студент алдын ала жазып дайындалған мәтіндегі қолжазбаның жалпы және жеке белгілерін анықтауы қажет. Зерттеу қолжазба мәтіні мен салыстырмалы үлгілермен жұмыс жүргізу. Жалған жасалған құжаттың сипаттамасын альбомға оқиға болған жерді қарау хаттамасының үзіндісі ретінде толтыру.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>

2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>

3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.

4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>

5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.

2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.

3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.

4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.

5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.

6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное

пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.

7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.

8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.

9. Шобабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

7 - семинар сабақтары. Адамды сыртқы бейнесі бойынша зерттеу. Криминалистикалық тіркеу, есепке алу.

Негізгі сұрақтар:

1. Адамның сыртқы бейнесінің элементтері мен белгілерін жіктеу. Ауызша бейнелеу тәсілі бойынша адамның сыртқы пішінін сипаттау ережесі.

2. Ауызша бейнені және фотосуретті құрастыру.

3. Қылмыстық тіркеу

4. Криминалистік тіркеудің түсінігі, түрлері, маңызы,

5. Дактилоскопиялық карталарды дайындау, қылмыс жасағандарды есепке алу картасымен таныстыру.

6. Папиллярлы сызықтарды талдау. Дактилоскопиялық бейнефильмдерді көрсету.

7. Хабар-ошарсыз кеткен адамдарды, жеке басы анықталмаған адамдарды, қылмысты жасау әдісі бойынша тіркеу.

8. Ашылмаған қылмыстар бойынша жиналған дәлелдемелерді криминалистік есепке алу.

Тапсырма: Сот фотографиясы бойынша түсірілген сигналитикалық фотосуреттен адамдың сыртқы бейне белгілерінің жүйесі: өзіндік және жалғаспалы белгілері бойынша сипаттамасын беру. Альбомға сигналитикалық фотосуреттің терминологияны дұрыс пайдаланып жазу.

Тапсырма: Дактилокартаны жасау және оның дактилоскопиялық формуласын шығару. Тапсырманың сипаттамасы: лабораториялық жағдайларда студенттер типографиялық бояғышты немесе арнайы дактобояғыштар мен құрал-

жабдықтарды қолданып дактокартаға қол саусақтарының папиллярлы өрнектерін бастырып түсіріп алады. қол саусақтарының іздерін формула бойынша негізгі және қосымша формуласын есептейді. Қосымша есептер:

1. Дактилоскопиялық формуланың негізгі бөлігі бойынша оның негізін анықтаңыз: 78968 / 17329

2. Дактилоскопиялық формуланың негізгі бөлігі бойынша қай саусақта шеңбер тәріздес өрнектің бар екенін анықтаңыз. 15 / 17

3. Дактилоскопиялық формуланың қосымша бөлігі бойынша оның негізін анықтаңыз: 87349 / 15682

4. Дактилоскопиялық формуланың негізгі бөлігі бойынша қай саусақта шеңбер тәріздес өрнектің бар екенін анықтаңыз. 9/11

5. Дактилоскопиялық формуланың қосымша бөлігі бойынша оның негізін анықтаңыз: 31785 / 91347

6. Дактилоскопиялық формуланың негізгі бөлігі бойынша қай саусақта шеңбер тәріздес өрнектің бар екенін анықтаңыз: 27 / 19

7. Дактилоскопиялық формуланың қосымша бөлігі бойынша оның негізін анықтаңыз: 31645 / 82546

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.
2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.
4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.
5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.
6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.
7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.
8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.
9. Шобабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

8-семинар сабақ. Криминалистикалық тактиканың түсінігі, негізгі ұғымдары, жүйесі.

Негізгі сұрақтар:

1. Криминалистік тактиканың түсінігі, оның құрылымы және мазмұны.
2. Тактиканың криминалистік техника және қылмыстың жекелеген түрлерін тергеу әдістерімен өзара байланысы.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф.

Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.

2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.

3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.

4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.

5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.

6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.

7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.

8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.

9. Шобабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

9-семинар сабақ. Оқиға болған жерді қараудың түсінігі, түрлері, кезеңдері, тактикалық ұсыныстар. Куәландырудың тактикасы.

Негізгі сұрақтар:

1. Қараудың түсінігі, мәні және түрлері.
2. Оқиға болған жерді қараудың кезеңдері, тәсілдері және оны жүргізудің амалдары.
3. Оқиға болған жерді қарауға байланысты қолданылатын макеттер, плакаттар, стендтер арқылы талдау жұмыстары.
4. Тақырыпқа байланысты қажет ғылыми-техникалық құралдармен танысу.
5. Оқиға болған жерді қарауға дайындық жұмыстарын жүргізуді үйрету, тергеу ситуациясын талдау.
6. Оқиға болған жерді қараудан туындайтын жедел-іздігі шараларын жүргізуді үйрету, хаттамалардың дұрыс жазылуын тексеру.
7. Адам өлтіру қылмысын тергеуге байланысты жедел-тергеу тобын құрып, оқиға болған жерді қарау әрекетін үйрету.
8. Қарау нәтижелерін талдау, кемшіліктердің болу себептеріне негіз болған жағдайларды анықтау және көрсету.
9. Оқиға болған жерді қараудың нәтижелері бойынша жасалған хаттамаларды талдау.

Тапсырма: Топ студенттері оқиға болған жерді қарау тергеу әрекетін жүргізіп, техникалық құралдарды (фотоаппарат, бейне таспа) пайдалана отырып, нәтижелері бойынша хаттаманы дайындау.

Тапсырманың сипаттамасы: Мәйіттің табылу фактісі бойынша ПО-ның кезекші бөліміне келіп түскен хабарлама негізінде тергеуші оқиға болған жерді қарау тергеу әрекетін жүргізеді. Студент тергеушінің ролінде тергеу әрекетіне қатысты дайындық шараларын: тергеу тобын (студенттердің арасынан қатысушыларды анықтап іріктеу) қамтамасыз ету (тергеу чемоданы және т.б.); жұмыс кезеңінің ұйымдастыру: арнаулы криминалистік полигондарда жалпы және детальды қарауды жүргізу; тергеу әрекетінің нәтижесін бекіту (хаттама толтыру). Тергеушімен қатар «Мен криминалистік маманмын», «Мен жедел-іздігірушімін», «Мен сот медицина қызметкерімін» ролдері бөлінген. Әр студент алдын ала теориялық жағынан дайындалып (ҚІЖК, «Сараптамалық қызмет туралы заңның» міндеттерін, өкілеттілігі мен құзыретімен танысып, криминалистік тактика бойынша оқиға болған жерді қарау тергеу әрекетінің тактикалық және

психологиялық аспектілерін зерттеп) оқу тергеу әрекеті барысында өзіндік жеке тұлғалық тараптан көрсетіп қатысады.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылғы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>

2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>

3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.

4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>

5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.

2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.

3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.

4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.

5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.

6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.

7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.

8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.

9. Шопабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

10-семинар сабақ. Тінтудің түсінігі, негіздері, кезендері, тактикалық, психологиялық әдістері. Алудың тактикасы.

Негізгі сұрақтар:

1. Тінтуге тактикалық және техникалық дайындық ерекшеліктерімен танысу.

2. Реквизиттермен, стэндтермен танысу, видеоматериалдарды қарау, тінту хаттамасын талдау.

3. Тінту жөнінде бағдарлау мәліметтерін жинау

4. Тінтуге байланысты есептерді шығару.

5. Жедел-тінту тобын құрып, тінту жүргізу.

6. Тінту нәтижесін хаттамаға түсіру және талдау.

Тапсырма: Топ студенттері тінту тергеу әрекетін жүргізу барысын техникалық құралдарды (бейне таспа) пайдалана отырып түсіріп, нәтижелері бойынша хаттаманы дайындайды. Топтық жоба.

Тапсырманың сипаттамасы: топ студенттерінің арасынан тінту тергеу әрекетін жүргізетін тергеуші тағайындалады. Студент тергеушінің ролінде тергеу әрекетіне қатысты дайындық шараларын: тергеу тобын (студенттердің арасынан қатысушыларды анықтап

іріктеу) құру, тергеу әрекетіне қатысушыларға инструктаж беру, техникалық жағынан қамтамасыз ету (тергеу чемоданы және т.б.); жұмыс кезеңі ұйымдастыру: арнаулы криминалистік полигондарда тінту жүргізу; тергеу әрекетінің нәтижесін бекіту (хаттама толтыру). Тергеушімен қатар «Мен криминалист-маманмын», «Мен жедел-ізвестірушімін», «Мен сезіктімін» ролдері бөлінген. Әр студент алдын ала теориялық жағынан дайындалып (ҚІЖК баптарындағы көрсетілген құқықтары мен міндеттерін, өкілеттілігі мен құзыретімен танысып, криминалистік тактика бойынша тінту тергеу әрекетінің тактикалық және психологиялық аспектілерін зерттеп) оқу тергеу әрекеті барысында өзіндік жеке тұлғалық тараптан көрсетіп қатысады.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.
2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.
4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.
5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.
6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.
7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.
8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.
9. Шобабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

11-семинар сабақ. Жауап алудың түсінігі, міндеттері, түрлері, тактикалық ерекшеліктері. Беттестіру тактикасы.

Негізгі сұрақтар:

1. Жауап алудың тактикалық әдістерін түсіндіру.
2. Жауап алу хаттамасын талдау.
3. Жауап алу бойынша есептерді шығару.
4. Берілген фабула бойынша жауап алуды үйрету.
5. Жауап алуда жазба - және бейнетаспаларын қолдану.

Тапсырма: Топ студенттері жауап алу тергеу әрекетін жүргізу барысын техникалық құралдарды (аудио, бейне таспа) пайдалана отырып түсіру арқылы нәтижелері бойынша хаттаманы дайындау. Жауап алуды диктофонға, бейне таспаға жазып, хаттама толтыру.

Тапсырманың сипаттамасы: топ студенттерінің арасынан жауап алуды жүргізетін тергеуші тағайындалады. Студент тергеушінің ролінде тергеу әрекетіне қатысты дайындық шараларын жүргізеді: жауап алу пәнін анықтау, қойылатын сұрақтар шеңбері, дәлелдеме ретінде көрсететін айғақты заттар, жауап алудың жоспарын жазбаша құру, техникалық жағынан қамтамасыз ету (диктофон). Топтың арасынан жауап беруші тұлға ретінде (куә, жәбірленуші, сезікті, айыпталушы) студент таңдалынады. Жауап алудың барысы диктофонға жазылады. Әр студент алдын ала теориялық жағынан дайындалып (ҚІЖК баптарындағы көрсетілген құқықтары мен міндеттерін, өкілеттілігі мен құзыретімен танысып, криминалистік тактика бойынша жауап алу тергеу әрекетінің тактикалық және психологиялық аспектілерін зерттеп) оқу тергеу әрекеті барысында өзіндік жеке тұлғалық тараптан көрсетіп қатысады

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.
2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.
4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.
5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.
6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.
7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.
8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.
9. Шобабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

12-семинар сабақ. Тану үшін көрсетудің түсінігі, міндеттері, түрлері, кезеңдері, тактикалық ерекшеліктері.

Негізгі сұрақтар:

1. Тану үшін көрсетудің, адамды, мәйітті, жеке заттарды, малды, сондай-ақ ашық алаңды және үйдің ішін тануға көрсетудің ерекшеліктерімен таныстыру.

2. Тану үшін көрсету хаттамасын талдау.
3. Объектілерді олардың фотосуретін көрсету арқылы тануды үйрету.
4. Тану үшін көрсетудің нәтижесін хаттамаға бекіту.

Тапсырма: Топ студенттері тану үшін көрсету тергеу әрекетін жүргізу барысын техникалық құралдарды (бейне таспа) пайдалана отырып түсіру арқылы нәтижелері бойынша хаттаманы дайындау.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.
2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.
4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.
5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.
6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.
7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.
8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.
9. Шопабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

13-семинар сабақ. Тергеу экспериментінің түсінігі, түрлері, тактикасы. Көрсетпелерді сол жерде нақтылау мен тексерудің түсінігі және тактикасы.

Негізгі сұрақтар:

1. Тергеу экспериментіне дайындық және оны жүргізудің тактикалық ерекшеліктерін үйрету.
2. Тергеу экспериментінің хаттамасын талдау.
3. Тергеу эксперименті бойынша студенттер өзара рольдерді бөлісе отырып, оны тәжірибе жүзінде жүргізу.
4. Жүргізілген тергеу экспериментінің нәтижесін талқылау

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>

2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процесілік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.
2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.
4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.
5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.
6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.
7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.
8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.
9. Шобабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

14-семинар сабақ. Адам өлтіру қылмыстық құқық бұзушылықтарды тергеу әдістемесі

Негізгі сұрақтар:

1. Адам өлтіру қылмыстық құқық бұзушылықтардың криминалистік сипаттамасы.
2. Дәлелдеуге жататын мән-жайлар.
3. Типтік тергеу жағдайлары (ситуациялары)
4. Тергеу жағдайларына (ситуацияға) байланысты тергеу болжауларын жасау
5. Тергеудің алғашқы кезеңінің ерекшелігі
6. Оқиға болған жерді қараудың маңызы
7. Куәлардан жауап алу
8. Тергеуші мен анықтау органдарының арасындағы қарым-қатынастар.
9. Қылмыстарды тергеуде арнайы білімді қолдану
10. Сот сараптамаларды тағайындау.
11. Сезікті адамнан жауап алу, оны куәландыру, үйіне тінту жүргізу.
12. Тергеудің соңғы кезеңінің ерекшеліктері.

Тапсырманың сипаттамасы: тергеуші ретінде тандалған студент осы санаттағы қылмысты тергеудің жоспарын құрып, тергеудің барысын анықтауы қажет. Студент алғашқы және кейінгі тергеу әрекеттерін жүргізу кезектілігін, типтік тергеу ситуациясын, тергеу болжауларын көрсете отырып тергеудің жобасын (жоспарын) презентация түрінде көрсетіп қорғайды.

Әдебиеттер:

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>
3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процестік кодексі 04.07.2014 // <http://adilet.zan.kz>
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ғ. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.
2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.
4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.
5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.
6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.
7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.
8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.
9. Шобабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

15 - семинар сабақ. Ұрлық, тонау, қарақшылық, алаяқтық құқық бұзушылықтарды тергеу әдістемесі

Негізгі сұрақтар:

1. Меншікке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың криминалистік сипаттамасы.
2. Дәлелдеуге жататын мән-жайлар.
3. Типтік тергеу жағдайлары (ситуациялары)
4. Тергеу жағдайларына (ситуацияға) байланысты тергеу болжауларын жасау
5. Тергеудің алғашқы кезеңінің ерекшелігі
6. Оқиға болған жерді қараудың маңызы
7. Куәлардан жауап алу
8. Тергеуші мен анықтау органдарының арасындағы қарым-қатынастар.
9. Қылмыстарды тергеуде арнайы білімді қолдану
10. Сот сараптамаларды тағайындау.
11. Сезікті адамнан жауап алу, оны куәландыру, үйіне тінту жүргізу.
12. Тергеудің соңғы кезеңінің ерекшеліктері. **Әдебиеттер:**

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Республикалық референдумда 1995 жылы 30-тамызда қабылданды // <https://online.zakon.kz/>
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014 ж. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226>

3. Құқық қорғау қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 6 қаңтардағы № 380-IV Заңы.
4. ҚР Қылмыстық процестік кодексі 04.07.2014 //http://adilet.zan.kz
5. Сот сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2017 жылғы 10 ақпандағы №44-VI ҚРЗ

Арнайы:

1. Криминалистика: оқулық. – Өңделіп, толықтырылған 2-басылым / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Л. Бисенғали, С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева, Е.Ф. Жәкішев, А.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 446 б.
2. Криминалистика: оқу құралы. – / Авторлар ұжымы: К. Аратұлы, Г.М. Атаханова, А.А. Базилова, Ш.Б.Маликова., С.Ш. Даубасова, Р.Е. Джансараева., Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 446 б.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА, 2020.
4. Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Криминалистика М – 2020.
5. Современные технологии криминалистической техники и криминалистической тактики: учеб. пособие / под ред. Р.Е. Джансараевой. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 394 с.
6. Современные криминалистические технологии (криминалистическая техника): Учебное пособие. Ч. 1 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 316 с.
7. Современные криминалистические технологии (криминалистическая тактика, применение специальных знаний в судопроизводстве): Учебное пособие. Ч. 2 / под ред. Р.Е. Джансараевой, С.П. Варенниковой, Р.Б. Тапаловой. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 320 с.
8. Криминалистика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянов, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская / под ред. Р.С. Белкина. - М.: НОРМА-ИНФРА, 2017.
9. Шобабаев Б.А., Сатыбалдинов Д.Д. Криминалистическая техника. Қазақ университеті. 2015г.

К Р И М И Н А Л И С Т И К А

пәні бойынша методикалық нұсқау

Қылмыстық статистика мәліметтері куәлік ететіндей, соңғы жылдары жасалған қылмыстар санының едәуір өскендігі байқалады. Бұл қоғамның ізгілік (өнегелі) – саяси ахуалына кері әсер етіп, әлеуметтік-психологиялық қысымын үдетіп, адамдардың өзіне деген қауіпсіздігіне сенімсіздігін ұлғайтады. Пайдакүнемділік пен күштеу бағытындағы қылмыстардың көбеюі және олардың ашылуының төмен көрсеткіште болуы ерекше көңіл алаңдатады (дабыл қақтырады). Жиі кездесетін сыбайлас жемқорлық топтар мен көптеген ұйымдасып жасалған қылмыстардың іс-әрекеттері үлкен айлакерлігімен, ептілігімен сипатталады. Қазіргі нарықтық қатынастар жағдайына тән жасалынатын қылмыстардың сыр сипаты да өзгеріп, жаңасы пайда болуда. Мұндай қылмысты жасау мен жасыру тәсілдерінің бұрын тергеу тәжірибесіне белгісіз болуы оларды ашудың күрделілігі айқындайды.

Мұндай қылмыстарға, жалпы қылмыстылыққа қарсы күрес қылмысты ашу әдістері мен тиімді тәсілдерін өңдеуге және оны тергеу ісін жүргізуге шебер қолдануға тікелей байланысты. Дәл уақытысында қылмысты ашу және міндетті түрде жазалау қылмыскерлікке қарсы күрестің алдыңғы шебінде қылмысты тергеу мен ашу туралы, айғақтардың пайда болуы мен заңдылығын тексеретін ғылым – криминалистика тұрады.

Ерекше құбылыстардың, фактілердің және қатынастардың пайда болуына, жайы мен даму бағыттарына негізделген заңдылықтар кез келген ғылымның, соның ішінде криминалистиканың да пәні болып табылады.

Қылмыстық оқиға құбылыстарымен, оқиғаларды және басқа да процестермен өзара шартты байланысқан материалдық ақиқат процестің бірі. Қылмыс соншалықты тез жасалғанымен, бір жолғы әрекет болып табылмайды. Қылмыс дегеніміз – күрделі

криминалды әрекет және кінәлінің қылмысты жасағанға дейінгі, жасалған кездегі, жасалғаннан кейінгі іс-қимылдарының жүйесі болып табылады. Қылмыстық оқиғаның аумағына енетін басқа да тұлғалардың және жәбірленушінің істері мен әрекеттерін осыған қосуға болады.

Барлық тұлғалардың, алғашқы кезекте талассыз қылмыскердің әрекеттері мен іс-қимылдары қоршаған ортаға әсерін тигізеді. Құралатын дәлелдік мәліметтер арқылы жасалған қылмыстың механизмі жайында, қылмыстық оқиғаның мазмұны туралы белгілі бір тұжырымдама жасалынады.

Криминалистика осылардың бәрін есепке ала отырып, оларды оқып білу негізінде қылмысты зерттеудің, табудың, бекітудің амалы мен тиімді тақырыптарын жасайды. Дәлелдерді, басқа да ақпараттар мен қалдырған іздерді іске айғақ ретінде процессуалды заң негізіне енгізеді. Осыған байланысты криминалистика адамгершілік іс-әрекеттің мүлде қарама-қарсы жақтарын, яғни қылмыскердің қылмыстық іс-әрекетін және тергеу органдарының қылмыстық істерді жүргізу қызметтерін оқытады.

Қылмыскердің қылмыстық іс-әрекеті қылмысты істеу механизмін анықтау үшін, қылмысты толық ашуға бағытталған, оларды табу үшін жасалған тиімді амалдар мен тәсілдерді, оқиға болған жердің шеңберінен асырмай анықтауға, криминалды іс-әрекеттер нәтижесінде жасалған, басқа айғақтарды дәлелдеуге мүмкіндік туғызатын іздердің сипатын терең оқытады.

Кез келген ғылымның пәні мен өзіндік маңызы осы ғылымға ғана тән ерекшеліктерімен сипатталатын міндеттемелермен анықталады. Криминалистиканың осындай арнаулы міндеттері:

1. Айғақтарды жете зерттеуде қазіргі кездегі қолданылатын техникалық-криминалистикалық құралдарды жетілдіру және жаңасын ойлап табу;
2. Сотта істің қаралуына дейінгі зерттеуде тәсілдер мен әдістердің, ұйымдастырушылықтың негізін әбден жетілдіру;
3. Қылмыстың жекелеген түрлерінен хабардар ететін, оларды тергеуге ұсынатын әдістемелік мінездемелерді өңдеу.

Криминалистика өзінің спецификалық міндеттерін шешуде қылмыстың жекелеген түрлерінен алдын-ала сақтандыратын және тергеу әрекеттерін жетілдіріп, заттық айғақтарды ашуға жіті байқауға, зерттеуге бейімделген осы ғылымның әдістерімен бірге жаратылыстық-техникалық ғылымдарының жетістіктерін қолданады. Дәлелдеу процесіне аталған жаратылыстық және техникалық ғылымдар жетістігі криминалистика арқылы ғана енгізіледі.

Осы пәннің мазмұны мен міндеттері заң ғылымының бір саласы болып табылатын криминалистиканың бір жүйесін айқындайды. Криминалистика жалпы ғылым ретінде, сонымен қатар оқу тәртібі ретінде құрылысы жағынан келесі бөлімдерден тұрады: криминалистиканың теориялық және методологиялық негіздері, криминалистикалық техника, криминалистикалық тактика, қылмыстың жекелеген түрлерін тергеу әдістері.

Криминалистиканың теориялық және методологиялық негіздері осы саланың пайда болуы мен дамуы, пәні мен жүйесі, ғылыми әдістері жайындағы сұрақтарды қамтиды. Сонымен қатар бұл бөлімде тергеушінің анықтау органдарымен өзара әрекеттері сияқты қоғамдық көмектерді пайдалануға байланысты мәселелер түсіндіріледі.

Криминалистикалық техника және оған пара-пар криминалистикалық теория заттық айғақтарды жіті байқауға, зерттеуге, жинастыру кезінде қолданылатын әдістер мен техникалық құралдар арқылы көрінетін ғылымның жүйесі. Бұл бөлімге сотқа жататын суреттер, іздер туралы криминалистикалық ілімдер (трасология), қаруларды қолдану және оны криминалистика тұрғысынан зерттеу (баллистика), құжаттарды криминалистикалық зерттеу, адамды сыртқы бейнелері бойынша ұқсату және қылмыстық тіркеу сияқты айғақтарды тауып, оған жете назар аудара зерттеу және техникалық құралдарды қолдануға байланысты тараулар кіреді. Осыдан байқағанымыздай, криминалистикалық техниканың

жекелеген бөліктері зерттеу нысанының ерекшелігіне және осы нысандарды зерттеу мақсатында қолданылатын техникалық құралдарға байланысты классификацияланады.

Криминалистикалық тактика айғақтарды жинастыру мен зерттеуге бағытталған жеке процесуалды іс-әрекеттерді жүзеге асыруда қолданылатын рационалдық және тиімді тәсілдер мен жолдарын тергеуде жоспарлы қаралуын сипаттайтын ғылыми жүйе. Осы тергеу тактикасы көздейтін тергеудің өту іс-әрекетін жеңілдетіп, шыққан нәтижесі тиімді болатын әдістер мен тәсілдерді жасап шығарады.

Криминалистиканың соңғы бөлімі – қылмыстың жекелеген түрлерінен алдын ала сақтандыратын және олардың тергеуге байланысты әдістемелік сипаттамалары мен ғылыми жүйесін қарастыратын қылмысты тергеу әдістемесі. Бұл бөлімде бағдарлама бойынша ұрлық, тонау, қарақшылық, зорлау, кісі өлтіру сияқты ауыр қылмыстарды тергеу әдістемесін оқыту қарастырылады. Сол сияқты бағдарламада жол-көлік оқиғалары, күштеп қорқытып тартып алу, алаяқтық сияқты кең таратылған қылмыстарды да тексеру қарастырылады.

Студенттердің бағдарламамен жете таныс болуы криминалистика курсын ойдағыдай меңгеріп шығудың алғы шарты болып табылады. Ең алдымен, бұл методикалық нұсқау криминалистиканың пәні мен жүйесі, тематикалық мазмұны сияқты жалпы курсы туралы мағлұматтар береді. Бұл курсты оқыту қылмысты ашудың жетілген амалдары мен тәсілдерін пайдалана отырып, оны тергеу жолдары арқылы қылмысқа қарсы күрестің міндеттемелерімен үйлеседі.

Студенттердің бағдарламамен жете таныс болуы олардың криминалистика курсын жетік меңгеруге көмектеседі. Бұл ең алдымен курс туралы жалпы түсінік беріп, оның пәні мен жүйесі, тақырыптарының мазмұны туралы материалдарды қамтиды. Криминалистика курсын оқу қылмысты ашу мен тексеру барысында қолданылатын әдістерді жетілдіру арқылы қылмыстылыққа қарсы күреспен үндесіп жатады.

Криминалистика курсын оқу нәтижелілігі студенттің оқу материалдарымен жүйелі түрде үнемі жұмыс істеп, лабораториялық тапсырмаларды орындауға белсенді қатысуына байланысты.

Теориялық материалдарды ұғу қиын болғандықтан, оны анықтау органдарының, тергеу және құқық қорғау органдарының іс-тәжірибелерімен байланыстыра отырып оқу керек.

Студенттер криминалистика курсын бір семестрде оқиды. Алғашқы 7 апталықта криминалистиканың методологиясын және криминалистикалық техникамен танысса, келесі 8 апталықта тергеу әрекеттерінің тактикасы мен қылмыстардың жекелеген түрлерін тергеуге қолданылатын криминалистикалық әдіс-тәсілдерді оқып үйренеді.

Студенттеріне криминалистика пәні бойынша альбом және тапсырмаларды орындауға методикалық нұсқау.

Студент альбомды орындамастан бұрын, криминалистика пәні бойынша ұсынылған оқу бағдарламасына сәйкес әдебиеттерді, сондай-ақ қосымша басқа да ғылыми материалдарды оқып зерттеуі қажет.

Ұсынылып отырған тапсырмалар тек қана теориялық білімді талап етіп қана қоймай, сонымен қатар әртүрлі объектілерді (айғақты заттарды, дәлелдерді) іздеп тауып бекіту, алу және зерттеу үшін пайдаланатын криминалистік әдістер мен тәсілдерді, оған қажет техникалық құралдарды тәжірибе жүзінде қолдана алуын талап етеді. Сондықтан да жұмыс барысында тәжірибелік біліктігін арттыру үшін студент бар мүмкіншілігін пайдалануы керек.

Сондай-ақ, фотоаппараттың құрылысын, оның тергеу үстінде қолдану міндеттеріне байланысты тәсілдері мен әдістерін жете меңгеруі қажет.

Бақылау жұмысы қолжазба түрінде мектеп, сурет дәптері немесе стандартты ақ қағазға орындалады.

Берілген тапсырма бойынша фотосуреттер 9x15 немесе 10x15 форматымен дайындалады және сурет шарты бойынша қағаз бетіне жапсырылады. Жапсырылған жеке қалташада әрбір түсірілген суреттің негативі қоса тіркеледі. Түсірілген суреттің сапасы, сот-тергеу суретінің талабына сай келуі керек.

Трасология тақырыбы бойынша студенттер дактилопенкаға қол саусағының ізін ұнтақтың көмегімен алып, оның сипаттамасын альбомға жазып хаттаманың үзіндісі ретінде көрсетеді. Аяқ киімнің ізін гипс ерітіндісінің көмегімен алып сипаттамасын жазады. Сонымен қатар, аяқтың ізін, жүрістен қалған аяқ іздерінің схемалық сипаттамасын, өлшемдерін альбомға енгізеді.

Баллистика тақырыбы бойынша атыс қару-жарағының, оқ-дәрілердің жалпы және жеке белгілерін дұрыс анықтауға үйренеді. Атудың негізгі және қосымша іздерін сипаттап альбомға жазады.

Қолжазба мәтінін алып зерттеу жүргізеді, сонымен қатар салыстырмалы үлгілермен салыстырмалы зерпттеу жүргізуге үйреніп нәтижелерін альбомға жазбаша тапсырма түрінде орындайды. Кез келген құжат алып қолдан жалған жасау белгілерін енгізіп оқиға болған жерден табылған айғақ объект ретінде жалпы және жеке белгілерін сипаттайды.

Тану үшін түсірген фото суреттері бойынша анатомиялық белгілерін дұрыс терминологияны қолданып жазбаша сипаттайды.

Дактокартаға түсірілген қол саусақтары бойынша негізгі және қосымша формуласын есептеп шығару қажет.

Тапсырмалар берілген реті бойынша орындалуы керек. Әр жауап алдында тапсырмалар шарты толық түрде көрсетілуі қажет.

Бақылау жұмысына берілетін рецензияда, ұсынылған тапсырмаға берілген жауаптың толық орындалу мазмұны және оны орындаудың барлық шартын сақтауы ескеріліп, осының бәріне баға беріледі.

Криминалистикалық тактика бойынша тақырыптарды оқып зерделеу нәтижесінде студент міндетті түрде хаттаманы жазып толтыруы қажет. Хаттаманың дұрыстығы тәжірибелік сабақ барысында тексеріліп, талқыланып бағаланады